

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/179/179/98

OPINIE O PODATKACH I ULGACH PODATKOWYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

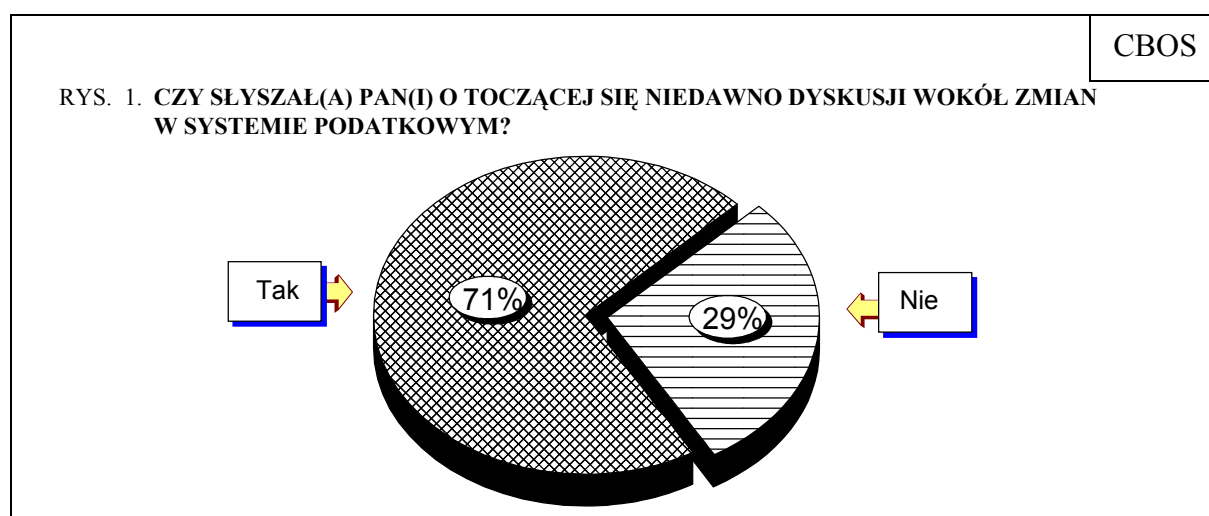
WARSZAWA, GRUDZIEŃ '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Po burzliwej dyskusji, która miała zarówno polityczny, jak i ekonomiczny charakter, tymczasowo zaniechano zmian w obecnie obowiązującym systemie podatkowym. Oznacza to, że w przyszłym roku będziemy się rozliczać z fiskusem z dochodów osobistych na takich samych zasadach jak w roku '98. Nie świadczy to jednak o trwałości obowiązującego systemu. Przeciwnie, wyraźnie mówi się o zaniechaniu wprowadzenia zmian, a nie rezygnacji z nich. W grudniowym sondażu¹ powróciliśmy po raz kolejny do opinii i poglądów społecznych na temat podatków i ulg podatkowych.

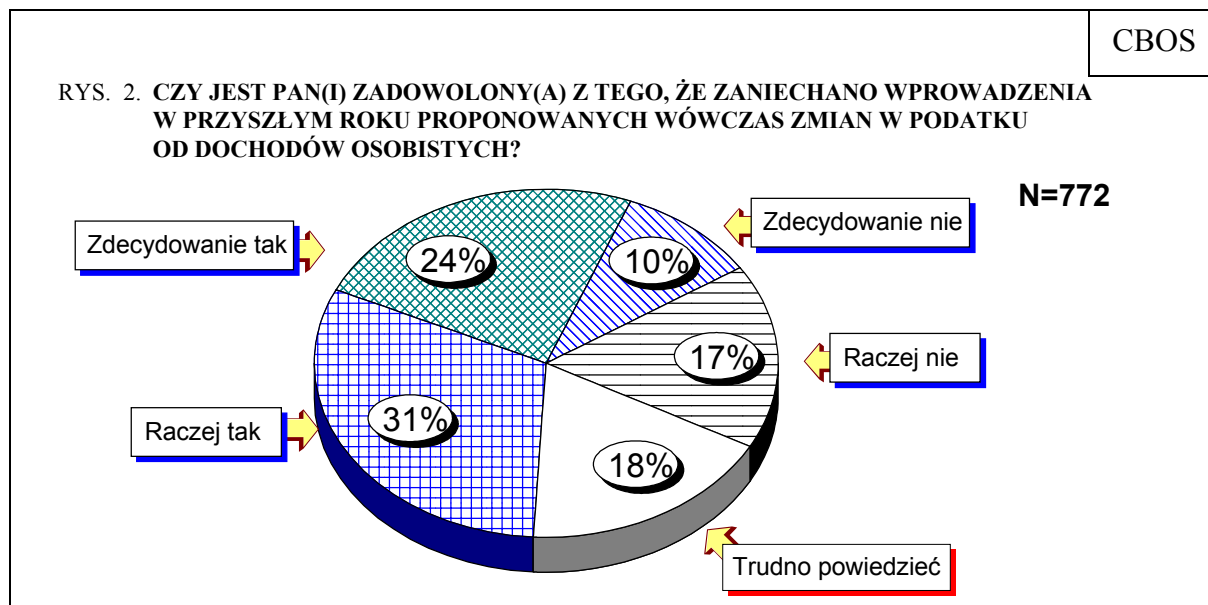
STOSUNEK DO REFORMY PODATKOWEJ

Publiczna debata nad przyszłorocznym systemem podatkowym odbiła się głośnym echem w mediach. Słyszała o niej większość społeczeństwa.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (103), 3-8 grudnia '98, reprezentatywna próba losowo-adresowa dorosłych mieszkańców Polski (N=1086).

Osoby, które słyszały o tej dyskusji, zapytaliśmy, co sądzą o jej wynikach.

Ponad połowa (55%) tej grupy ankietowanych jest zadowolona, że zaniechano wprowadzenia w przyszłym roku reformy systemu podatkowego. Opinie te są niezależne od cech demograficznych, miejsca zamieszkania oraz kondycji materialnej (dochodu *per capita* w rodzinie, oceny warunków materialnych) respondentów. Wykazują natomiast pewne związki, acz niezbyt silne (V Cramera = 0,17999), z ich orientacją polityczną, znajdującą odbicie w sympatiach partyjnych. Większe niż inni niezadowolone z zaniechania reformy podatkowej deklarują wyborcy AWS (34%) i UW, ale tylko w elektoracie UW zwolennicy wprowadzenia zmian (50%) przeważają nad przeciwnikami (33%). Największe zadowolenie z tego, że zaniechano wprowadzenia zmian w podatku od dochodów osobistych, deklarują sympatycy SLD (63%). Mniejszy odsetek zadowolonych wśród wyborców PSL (45%) wynika stąd, że znaczna ich liczba (30%) nie ma wyrobionej opinii w tej sprawie. Poglądy na temat reformy podatkowej nie wykazują związku ze stosunkiem do rządu.

ULGI I ODPISY W SPOŁECZNEJ ŚWIADOMOŚCI

Nie zmienił się stosunek ankietowanych do możliwości korzystania z ulg i odpisów. Przypomnijmy, że przedmiotem dyskusji o reformie podatkowej było zlikwidowanie niemal wszystkich obecnie obowiązujących ulg i odpisów. Idea likwidacji ulg już w przeszłości zyskała społeczną aprobatę i w kwietniu br. utrzymywała się na poziomie z roku '97 (ponad 70%). Publiczna debata nad zasadnością stosowania ulg podatkowych nieco osłabiła poparcie dla ich likwidacji, odnotowane we wrześniu '98, bezpośrednio po głośnej dyskusji wokół zmian w systemie podatkowym. Obecnie opinie te ustabilizowały się na poziomie sprzed trzech miesięcy. Oznacza to, że nadal większość ankietowanych, chociaż nieco mniej niż wiosną tego roku, zaakceptowałaby likwidację ulg w zamian za trochę niższe podatki.

Tabela 1

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, podatki dochodowe powinny być:	Wskazania respondentów według terminów badań			
	IV '97	IV '98	IX '98	XII '98
- trochę niższe, ale bez ulg i odpisów	72	74	65	66
- trochę wyższe, ale za to z większą możliwością odpisów	12	10	19	16
Trudno powiedzieć	16	16	16	18

Poparcie dla likwidacji ulg i odpisów zdecydowanie przeważa we wszystkich grupach społecznych i zawodowych, bez względu na wykształcenie, zawód, sytuację materialną ankietowanych i ich opcję polityczną. Ta zgodność opinii wynika prawdopodobnie z powszechnego przekonania, że ulgi i odpisy służą przede wszystkim osobom zamożnym, które i bez nich znakomicie sobie radzą.

Tabela 2

w procentach

Jak Pan(i) sądzi, czy ulgi i odpisy podatkowe są korzystne czy też niekorzystne dla:				
	Korzystne	Ani korzystne, ani niekorzystne	Niekorzystne	Trudno powiedzieć
- osób najzamożniejszych	84	3	4	9
- osób średnio zamożnych	48	18	23	11
- ludzi takich jak Pan(i)	29	24	38	10
- osób najuboższych	23	11	59	8

Przekonanie, że odpisy podatkowe są korzystne dla najzamożniejszych podatników, dominuje wśród wszystkich badanych, bez względu na ich położenie społeczne i poglądy polityczne. Przeświadczono o tym są również osoby dobrze sytuowane, one bowiem najczęściej (44%) stwierdzają, że obecne ulgi podatkowe są korzystne dla *ludzi takich jak Pan(i)*. Jednocześnie ponad połowa najuboższych badanych sądzi, że ulgi są dla nich osobiście niekorzystne (53%). Tylko co czwarty ankietowany ocenia, że ulgi i odpisy podatkowe przynoszą korzyść osobom najuboższym. Jednak we wszystkich grupach społecznych dominuje odmienna opinia w tej kwestii.

Sprawa, wokół której w czasie dyskusji o reformie podatkowej było najwięcej sporów i kontrowersji, dotyczyła tzw. dużej ulgi budowlanej. Korzystanie z ulgi budowlanej wykazuje pewne związki ze stosunkiem do ulg i podatków w ogóle. Połowa (52%) badanych, którzy korzystali w przeszłości lub obecnie korzystają z możliwości odpisów podatkowych na zakup, budowę mieszkania, domu lub działki budowlanej, wolałaby płacić niższe podatki, ale bez ulg i odpisów, jednak prawie co trzeci (31%) z tej grupy optuje za utrzymaniem ulg, nawet za cenę płacenia trochę wyższych podatków.

Do tej pory z ulgi budowlanej skorzystało 13% ankietowanych, dalsze 5% zamierza z niej po raz pierwszy skorzystać w rozliczeniach podatkowych za rok 1998, a 13% respondentów planuje wydatki upoważniające do tego odpisu w następnym roku lub w ciągu najbliższych trzech lat.

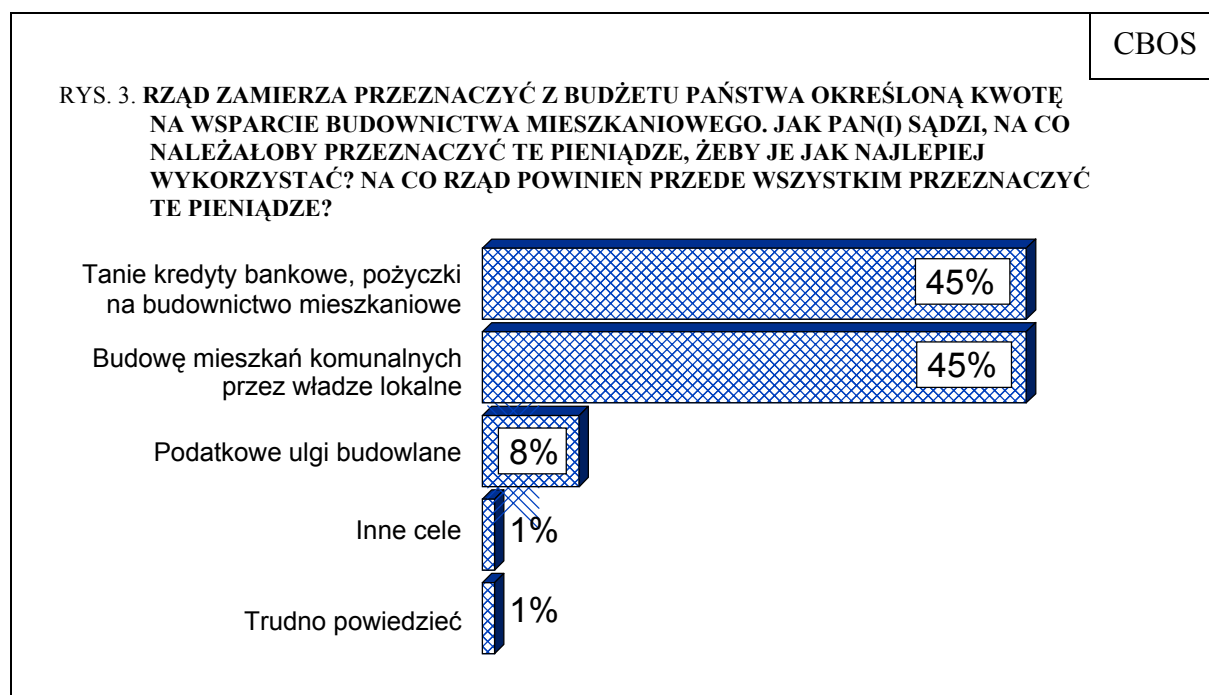
Tabela 3

w procentach

Czy Pan(i) osobiście lub ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego:	TAK	NIE
- korzystał(a) w przeszłości lub nadal korzysta z ulgi podatkowej na zakup, budowę mieszkania, domu	13	87
- zamierza skorzystać po raz pierwszy z ulgi podatkowej na zakup, budowę mieszkania, domu w rozliczeniach podatkowych za rok 1998	5	94
- zamierza skorzystać z ulgi podatkowej na zakup, budowę mieszkania, domu w następnym roku lub w ciągu najbliższych trzech lat	13	85
Pominięto „trudno powiedzieć”.		

Z ulgi budowlanej skorzystała lub nadal korzysta - według własnych oświadczeń - co czwarta osoba z wyższym wykształceniem (24%), co piąty badany pracujący na własny rachunek poza rolnictwem (21%), a także dobrze oceniający warunki materialne swojego gospodarstwa domowego (20%). Trzeba jednak wyraźnie podkreślić, że kryterium ekonomiczne nie jest tu decydujące, jako że do tej pory robotnicy wykwalifikowani korzystali z tej ulgi równie często jak przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (po 19%), a mieszkańcy wsi (15%) w tym samym stopniu, co mieszkańcy dużych (ale nie największych) miast (14%).

Jak widać, korzystanie z ulgi budowlanej jest przywilejem niezbyt licznej grupy badanych. Zapewne dlatego zdecydowana większość ankietowanych jest zdania, że utrzymanie tych ulg nie rozwiązuje problemu budownictwa mieszkaniowego w Polsce.

Cechy położenia społecznego tylko nieznacznie różnicują opinie o sposobie wykorzystania funduszy państwowych dla rozwiązania problemu budownictwa mieszkaniowego. Ogólnie można stwierdzić, że osoby stojące wyżej w hierarchii społecznej i ekonomicznej (lepiej wykształcone, zamożniejsze) nieco częściej niż ci, którzy znajdują się

na dole drabiny społecznej, optują za upowszechnieniem tanich kredytów budowlanych, podczas gdy ci ostatni raczej skłaniają się do koncepcji wsparcia budownictwa komunalnego. Opinie na ten temat różnicują poglądy polityczne badanych: ponad połowa identyfikujących się z prawicą (52%) popiera ideę tanich kredytów budowlanych, natomiast osoby utożsamiające się z lewicą (53%) sądzą, że najlepszym sposobem na rozwiązanie problemu braku mieszkań jest budownictwo komunalne.

Wyraźnie trzeba też stwierdzić, że żadna z wyróżnionych grup społecznych i zawodowych nie przedkłada ulgi budowlanej nad inne sposoby wsparcia budownictwa mieszkaniowego.

Opracowała
Macieja FALKOWSKA

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że zaniechano wprowadzenia w przyszłym roku proponowanych wówczas zmian w podatku od dochodów osobistych?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	55	27	18	772
Płeć				
Mężczyźni	56	30	13	370
Kobiety	54	24	22	402
Wiek				
18-24 lat	57	24	20	88
25-34	64	20	16	146
35-44	52	30	19	160
45-54	52	33	15	176
55-64	56	27	17	106
65 lat i więcej	49	28	23	96
Miejsce zamieszkania				
Wieś	53	26	20	228
Miasto do 20 tys.	55	26	19	94
od 21 do 100 tys.	53	26	21	171
101-500 tys.	62	25	13	172
501 tys.i więcej mieszk.	50	35	15	108
Region				
Północny	62	28	11	84
Zachodni	65	23	12	82
Środkowo-zachodni	50	22	28	111
Środkowy	47	38	15	140
Wschodni	47	28	25	89
Południowo-wschodni	54	26	21	114
Południowo-zachodni	62	24	14	152
Wykształcenie				
Podstawowe	44	28	28	189
Zasadnicze zawodowe	63	19	18	182
Średnie	56	29	14	311
Wyższe	57	34	9	90
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	62	34	4	82
Prac. umysł. niż. szczebla	53	33	14	109
Pracownicy fiz.- umysł.	67	17	15	76
Robotnicy wykwalifikowani	62	24	15	83
Robotnicy niewykwalifik.	73	9	18	19
Rolnicy	42	19	39	33
Pracujący na własny rach.	40	43	17	34
Bierni zawodowo				
Renciści	45	33	23	85
Emeryci	50	30	20	128
Uczniowie i studenci	52	31	17	39
Bezrobotni	50	15	36	46
Gospodynie domowe i inni	67	15	19	40
Pracuje w:				
sferze budżetowej	65	26	9	108
sekt. państw., publicznym	67	20	13	94
sp. własc. pryw. i państwa	49	38	13	71
sekt. pryw. poza rolnict.	56	30	14	144
prywatnym gosp. rolnym	39	23	37	37
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	49	32	19	111
276 - 399	55	28	17	108
400 - 549	56	25	18	177
550 - 799	66	25	9	132
Powyżej 799 zł	50	36	14	116
Ocena własnych war. mater.				
Złe	50	31	19	197
Średnie	60	22	18	343
Dobre	52	31	17	231
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	52	26	22	35
Raz w tygodniu	58	25	17	398
Kilka razy w miesiącu	49	30	20	125
Kilka razy w roku	54	28	18	145
W ogóle nie uczestniczy	53	32	16	69
Poglądy polityczne				
Lewica	59	27	14	221
Centrum	59	26	15	195
Prawica	52	33	15	219
Trudno powiedzieć	47	20	33	136

Tabela 2. Jak Pan(i) sądzi, czy ulgi i odpisy podatkowe są korzystne czy też niekorzystne dla ludzi takich jak Pan(i)? 1 - Korzystne; 2 - Ani korzystne, ani niekorzystne; 3 - Niekorzystne

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	29	24	38	10	1086
Płeć					
Mężczyźni	28	23	41	8	515
Kobiety	29	24	36	11	571
Wiek					
18-24 lat	39	19	27	15	155
25-34	37	24	35	3	191
35-44	29	26	41	4	210
45-54	28	21	42	10	213
55-64	23	25	46	6	147
65 lat i więcej	16	25	36	23	170
Miejsce zamieszkania					
Wieś	25	19	43	13	391
Miasto do 20 tys.	30	20	39	11	130
od 21 do 100 tys.	25	24	43	8	211
101-500 tys.	33	32	25	10	223
501 tys.i więcej mieszk.	39	25	34	2	131
Region					
Północny	31	22	41	6	120
Zachodni	24	24	44	8	112
Środkowozachodni	25	22	42	11	173
Środkowy	28	26	36	10	183
Wschodni	27	20	33	20	137
Południowo-wschodni	26	26	40	9	168
Południowo-zachodni	37	24	33	7	192
Wykształcenie					
Podstawowe	21	20	42	17	356
Zasadnicze zawodowe	26	26	41	7	274
Średnie	35	22	36	6	358
Wyższe	40	35	22	3	97
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	39	35	25	1	84
Prac. umysł. niż. szczebla	47	19	30	4	117
Pracownicy fiz.- umysł.	32	18	43	7	108
Robotnicy wykwalifikowani	34	17	45	4	101
Robotnicy niewykwalifik.	20	14	59	7	37
Rolnicy	12	29	46	13	63
Pracujący na własny rach.	27	50	21	3	38
Bierni zawodowo					
Renciści	15	22	50	14	140
Emeryci	21	24	39	16	196
Uczniowie i studenci	49	20	17	13	54
Bezrobotni	24	25	38	13	85
Gospodynie domowe i inni	35	24	31	10	60
Pracuje w:					
sferze budżetowej	39	23	35	2	120
sekt. państw./publicznym	35	18	41	6	111
sp. własc. pryw. i państwa	37	26	28	9	88
sekt. pryw. poza rolnict.	32	26	39	3	178
prywatnym gosp. rolnym	12	26	48	14	70
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	24	18	48	10	201
276 - 399	27	19	46	9	146
400 - 549	26	21	43	11	231
550 - 799	28	33	32	7	164
Powyżej 799 zł	44	30	23	3	132
Ocena własnych war. mater.					
Złe	18	20	53	10	309
Średnie	27	25	37	11	495
Dobre	44	25	24	7	280
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	25	22	43	10	57
Raz w tygodniu	27	24	40	9	562
Kilka razy w miesiącu	32	24	33	10	175
Kilka razy w roku	30	22	38	10	190
W ogóle nie uczestniczy	32	24	35	9	100
Poglądy polityczne					
Lewica	27	26	43	5	255
Centrum	32	26	33	9	272
Prawica	37	24	34	5	296
Trudno powiedzieć	18	18	43	21	261

Tabela 3. Czy Pan(i) osobiście lub ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego korzystał(a) w przeszłości lub nadal korzysta z ulgi podatkowej na zakup, budowę mieszkania, domu? (%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	13	87	1081
Płeć			
Mężczyźni	13	87	512
Kobiety	12	88	569
Wiek			
18-24 lat	12	88	155
25-34	20	80	189
35-44	12	88	210
45-54	12	88	210
55-64	9	91	147
65 lat i więcej	8	92	170
Miejsce zamieszkania			
Wieś	15	85	390
Miasto do 20 tys.	16	84	130
od 21 do 100 tys.	7	93	211
101-500 tys.	14	86	223
501 tys.i więcej mieszk.	8	92	127
Region			
Północny	10	90	120
Zachodni	10	90	112
Środkowozachodni	8	92	173
Środkowy	11	89	179
Wschodni	19	81	137
Południowo-wschodni	13	87	168
Południowo-zachodni	17	83	192
Wykształcenie			
Podstawowe	7	93	355
Zasadnicze zawodowe	13	87	274
Średnie	14	86	356
Wyższe	24	76	95
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	19	81	82
Prac.umysł.niż.szczebla	16	84	117
Pracownicy fiz.- umysł.	13	87	108
Robotnicy wykwalifikowani	19	81	101
Robotnicy niewykwalifik.	14	86	37
Rolnicy	11	89	63
Pracujący na własny rach.	21	79	38
Bierni zawodowo			
Renciści	6	94	140
Emeryci	9	91	194
Uczniowie i studenci	20	80	54
Bezrobotni	8	92	85
Gospodynie domowe i inni	6	94	60
Pracuje w:			
sferze budżetowej	17	83	118
sekt. państw.,publicznym	19	81	111
sp. właśc. pryw. i państwa	13	87	88
sekt. pryw. poza rolnict.	15	85	176
prywatnym gosp. rolnym	12	88	70
Dochody na jedną osobę			
Do 275 zł	10	90	201
276 - 399	13	87	146
400 - 549	12	88	231
550 - 799	13	87	164
Powyżej 799 zł	18	82	127
Ocena własnych war. mater.			
Złe	8	92	309
Średnie	11	89	494
Dobre	20	80	275
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	11	89	57
Raz w tygodniu	14	86	561
Kilka razy w miesiącu	13	87	175
Kilka razy w roku	10	90	186
W ogóle nie uczestniczy	9	91	100
Poglądy polityczne			
Lewica	13	87	253
Centrum	15	85	272
Prawica	14	86	294
Trudno powiedzieć	9	91	261

Tabela 4. Rząd zamierza przeznaczyć z budżetu państwa określoną kwotę na wsparcie budownictwa mieszkaniowego. Jak Pan(i) sądzi, na co należałoby przeznaczyć te pieniądze, żeby je jak najlepiej wykorzystać? Na co rząd powinien przede wszystkim przeznaczyć te pieniądze? 1 - Tanie kredyty bankowe, pożyczki na budownictwo mieszkaniowe; 2 - Budowę mieszkań komunalnych przez władze lokalne; 3 - Podatkowe ulgi budowlane; 4 - Inne cele

					(%)	
	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	45	45	8	1	2	1086
Płeć						
Mężczyźni	47	41	9	1	1	514
Kobiety	43	48	7	1	2	571
Wiek						
18-24 lat	59	35	7	0	0	155
25-34	52	40	8	0	0	191
35-44	47	44	7	1	1	210
45-54	38	51	7	1	3	213
55-64	33	52	10	2	3	147
65 lat i więcej	39	47	9	3	2	170
Miejsce zamieszkania						
Wieś	51	38	10	1	1	391
Miasto do 20 tys.	42	45	8	2	3	130
od 21 do 100 tys.	39	53	3	1	3	211
101-500 tys.	43	45	8	3	1	223
501 tys. i więcej mieszk.	41	51	8	0	0	131
Region						
Północny	40	54	4	2	0	120
Zachodni	30	62	6	1	1	112
Środkowo-zachodni	42	50	5	2	1	173
Środkowy	47	42	7	0	3	183
Wschodni	44	41	11	2	1	137
Południowo-wschodni	59	29	9	1	3	168
Południowo-zachodni	45	42	10	2	0	191
Wykształcenie						
Podstawowe	43	43	9	1	3	356
Zasadnicze zawodowe	46	45	8	1	1	274
Średnie	44	47	5	2	1	358
Wyższe	50	39	11	0	0	97
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	57	35	7	2	0	84
Prac. umysł. niż. szczebla	42	53	3	1	0	117
Pracownicy fiz.- umysł.	52	37	10	0	1	108
Robotnicy wykwalifikowani	46	41	12	1	1	101
Robotnicy niewykwalifik.	43	48	4	0	5	37
Rolnicy	56	28	12	3	1	63
Pracujący na własny rach.	64	29	7	0	0	38
Bierni zawodowo						
Renciści	28	58	9	3	2	140
Emeryci	37	51	7	2	3	196
Uczniowie i studenci	56	33	10	0	1	54
Bezrobotni	47	48	5	0	0	85
Gospodynie domowe i inni	46	45	8	0	2	60
Pracuje w:						
sferze budżetowej	41	50	7	1	1	120
sekt. państw., publicznym	46	46	6	0	1	111
sp. własc. pryw. i państwa	50	43	5	2	0	88
sekt. pryw. poza rolnict.	55	36	7	1	2	178
prywatnym gosp. rolnym	57	28	11	3	1	70
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	52	38	8	1	1	201
276 - 399	36	49	11	1	4	146
400 - 549	41	52	5	1	1	231
550 - 799	33	56	6	3	2	164
Powyżej 799 zł	50	38	10	1	0	131
Ocena własnych war. mater.						
Złe	41	48	9	1	1	309
Średnie	43	45	8	2	2	494
Dobre	51	41	6	1	0	280
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	35	47	12	4	2	57
Raz w tygodniu	49	41	8	1	1	562
Kilka razy w miesiącu	38	55	6	1	1	175
Kilka razy w roku	44	44	8	2	2	190
W ogóle nie uczestniczy	40	48	8	3	2	99
Poglądy polityczne						
Lewica	38	53	7	1	1	255
Centrum	45	44	9	1	1	272
Prawica	52	37	9	1	1	296
Trudno powiedzieć	43	45	6	2	4	261